Ledare

LEDARAVDELNINGEN
Susanna Ginman
susanna.ginman@ksfmedia.fi

8 MAJ 2020

Passa er, populisterna bidar sin tid

Coronapandemin berör allt och alla. Också populistpartierna testas, hittills har viruset drabbat dem negativt.

TOMMY WESTERLUND
tommy.westerlund@ksfmedia.fi

Coronaviruset har haft effekt på politiska enkäter runtom i Europa. Genomgående har partier i regeringsställning och speciellt de ledande regeringspartierna fått gott betyg och gått framåt i opinionsmätningar i jämförelse med tiden före coronapandemins utbrott.

De populistiska och nationalistiska partierna har under flera år stärkt sitt väljarstöd markant men har nu fått se sin uppgång bruten. För de flesta har coronatiden inneburit en tydlig tillbakagång. Den färska Yle-mätningen bekräftar detta också för Sannfinländarnas del.

Vi kan inte dra alltför långtgående slutsatser av de här siffrorna och glädja oss över att populisterna med nationalister och högerextrema krafter är besegrade. Medborgarna har nu slutit upp bakom regerande och i huvudsak traditionella demokratiska partier. Deras ledare har framträtt dagligen i medierna och fått synlighet. Men vi vet inte hur stämningarna förändras då politiken igen träder in i politiken med full kraft och volymen skruvas upp i populisternas megafoner.

Medborgarna och oppositionspartierna har insett behovet av extraordinära åtgärder, även om det har inneburit starkt intrång på normala rättigheter och friheter. Men missnöje kan uppstå redan om en tid om människor upplever att restriktionerna bibehålls för hårda för länge. I Spanien försökte delar av oppositionen den här veckan förhindra minoritetsregeringens förlängning av undantagstillståndet.

De stora utmaningarna för regeringspartierna kommer senast då det blir dags att dra upp riktlinjerna för hur den nya ekonomiska verkligheten ska tacklas. Snart sagt varje land tvingas till omfattande låneupptagning, otaliga företag går i konkurs och arbetslösheten rakar i höjden. Det innebär att många hastigt hamnar i en försämrad ekonomisk situation och de blir många fler när statsekonomierna tvingas anpassa sig till det nya normala. Det blir skattehöjningar och nedskärningar i förmåner och välfärden. Hur detta görs och upplevs avgör hur kommande opinionsmätningar och i förlängningen valresultat kommer att se ut.

Pandemin har skapat en ny situation som till vissa delar liknar den som många nationalistiska populistpartier har drömt om – strikta myndighetsregler, stängda eller starkt kontrollerade gränser och en sorts avglobalisering där vikten av inhemsk produktion igen betonas. Den här utvecklingen är inte populisternas förtjänst utan nödvändiga åtgärder på grund av pandemin. Men vad händer då den akuta krisen är över, hur mycket avviker det nya normala från det gamla normala? Kommer populisterna att igen hitta bränsle för sina käpphästar? Blir gränsdragningar och -hinder som nu skapats bestående? Hittar populisterna de motsättningar, drabbade och syndabockar som de söker och driver i sin politik?

Mycket avgörande blir hur kostnaderna för pandemin fördelas. Om det sker på ett ojämlikt sätt och vissa grupper upplever att de glömts bort eller får lida orättvist kan populisterna se fram emot ett nytt uppsving. Varje utslagen individ är i sig en tragedi och därtill en potentiell tilläggsröst för populister. Det finns många tidigare exempel på populistpartier som gått kraftigt framåt under ekonomiska kriser.

Kan den omtanke som människor nu visat genom att följsamt lyda restriktioner och rekommendationer ge en bestående ökad solidaritet? Det hoppas populisterna inte på eftersom motsättningar är deras bästa bränsle.

Rimligen borde coronakrisen ändå ha fått de flesta att inse att stora världsomspännande problem inte kan lösas genom att alla stänger in sig, ser snett på grannen närmast eller är livrädd för grannen lite längre bort.

Det behövs tvärtom mer samarbete över gränserna då vi i många frågor har ett globalt beroendeförhållande som vi inte kommer ifrån. Populistpartiers enkla lösningar på svåra problem existerar inte i verkligheten. Varken virus eller klimatförändring kan stoppas med gränser och lösningar hittas bäst genom tätt internationellt samarbete.

Nyheter

■ Avspärrningar och tydliga markeringar får skolvardagen att fungera i danska Skolen ved Bülowsvej i Frederiksberg. Det kan behövas för i början hotade polisen föräldrar med böter när de trängdes för att hämta sina barn vid skoldagens slut.

Danska lärare: Improvisera inte skolstarten

Världsstjärnor som Bruce Springsteen och Beyoncé har uppträtt där. Nu är den kända konsertarenan lösningen som får skolvardagen att fungera för den närliggande danska skolan.
– Vi klarar det också om och när de äldre eleverna återvänder, säger rektor Lars Westh.

De många glasdörrarna står öppna mot gården med sina blommande körsbärsträd. Vid varje dörr står gula flaskor med handsprit. Det är tidig morgon och femteklassisterna i Skolen ved Bülowsvej har nyss anlänt till en annorlunda skoldag i skuggan av coronakrisen.

Eleverna har fem timmar framför sig av rörelse och aktivitet i den kända konsertarenan Forum. Det är en byggnad från 1920-talet som redan tidigt ställde ut verk av designlegenden **Arne Jacobsen**. De senaste tjugo åren har byggnaden fungerat som konsertarena med plats för 10 000 besökare – tills coronakrisen slog till och förvandlade arenan till en ekande tom koloss.

Nu sjuder arenan åter av liv sedan den närliggande skolan flyttat in på de tio tusen kvadratmetrarna. Det är det privatägda bolaget bakom arenan, Forum Cph ApS, som erbjudit hallen gratis till skolan och **Simon Aggesen,** borgmästare i den lilla enklavkommunen Frederiksberg mitt i Köpenhamn, var inte sen med att tacka och ta emot.

"Det är Frederiksberg när det är som bäst", har han sagt.

Hjärtat klappar för de äldsta

Det säger också skolans rektor **Lars Westh** som tar emot oss i hallen. Ljudet av springande fötter hörs lång väg liksom vinandet av klubbor som far genom luften, ackompanjerat av rop och skratt. Med tanke på att det är hundra femteklassare inne i arenan är det ändå förvånansvärt tyst.

– Man måste se möjligheterna, inte problemen, säger Westh. Tack vare den här hallen och en noggrann förhandsplanering får vi skolvardagen att fungera.

Det ska också gå om och när de äldre eleverna återvänder. Den danska regeringen har de senaste dagarna överlagt med oppositionen om årskurserna 6–10 ska återvända innan sommarlovet.

– Vi klarar det, säger Westh. Mitt rektorshjärta klappar verkligen för de äldre eleverna. De har saknat det sammanhang som skolan utgör – det har vi här märkt på alla dem som dykt upp ute på skolgården bara för att kolla hur vi har det.

Westh tycker att det var rätt av Danmark att stänga skolorna i mars, givet den situation som då rådde.

– Vi har alla sett bilderna på alla likpåsar i Italien. Så kan vi inte ha det i ett nordiskt välfärdssamhälle.

Men nu är tiden inne att öppna upp igen, menar han, inte minst med tanke på de barn och unga som annars riskerar att fara illa.

– De är de facto tryggare i skolorna med sina regler och restriktioner än när de seglar omkring vind för våg ute i samhället.

Alla skolor har dock inte samma förutsättningar som Skolen ved Bülowsvej. Grannkommunen Köpenhamn har stora utmaningar även om barngrupper fått tillträde till både nöjesparken Tivoli och fotbollsarenan Parken. Det är ändå många dagisbarn som ännu inte fått återvända på grund av utrymmesbrist. I vissa stadsdelar har chockerade föräldrar samtidigt slagit larm om undermåliga sanitära förhållanden och iskalla tält som använts som extra utrymmen.

En smittad elev, låg sjukfrånvaro

Rektorn i Frederiksberg är medveten om att verkligheten ser olika ut i olika skolor. Samtidigt påpekar han att det gäller att fokusera på lösningar och inte problemen. Faktum är att allt fler nu fått upp ögonen för hans skola och det sätt man löst saker och ting på här.

Han pekar ut över havet av elever och fäster vår uppmärksamhet vid en alldeles tydlig indelning i grupper.

– Vi har delat in hallen i 20 aktivitetszoner så att varje zon är till för en grupp på 10–12 elever plus deras lärare eller pedagog. Samma lärare följer sin grupp hela veckan. Just nu är här cirka 100 barn.

Varje dag intar en ny årskull hallen, enligt ett rullande system. Dagen innan var det årskurs 1, i morgon är det årskurs 4:s tur.

– Det gör att vi får plats för de andra grupperna i skolan.

Westh tycker att aktivitetszonerna fungerar utmärkt tack vare den logistik som finns i hallen.

– Också under konserter är publiken indelad i zoner med hjälp av metallstängsel.

Även toalettbestyren fungerar utmärkt i en arena van att serva 10 000 besökare åt gången.

– Det finns så många toaletter att varje elev kan ha sin egen.

Det är utmärkt i coronatider när hygienen är a och o. Tvätta händer med tvål och vatten eller handsprit ska man fortsatt göra många gånger om dagen.

Hur är det med avståndet på två meter då, lyckas ni hålla det?

– Inte inom grupperna, dessvärre. Barn är barn. De vet naturligtvis att de ska hålla avstånd, men glömmer det. I stället har vi gått in för att hålla grupperna isär. Om det värsta skulle hända hoppas vi kunna hålla smittan inom en liten grupp så den inte sprids i hela skolan.

Sedan skolan öppnade den 20 april har en enda elev testat positivt i covid-19, men tack vare snabb smittspårning och isolering har smittan inte spridit sig.

– Faktum är att vi aldrig haft så låg sjukfrånvaro som nu. Men det är klart att rädslan hela tiden finns i bakhuvudet. Jag är ändå mindre rädd nu än före skolstarten. Vi har planerat noggrant och lagt till rätta för att skapa trygga förhållanden för alla.

Skolen ved Bülowsvej är en stor innerstadsskola med närmare tusen elever från förskola till niondeklass. Hur har ni löst skolgången för lärare och elever i riskgrupper?

– Vi har inte många sådana. Det är några elever och lärare som behandlas för cancer och de eleverna skulle ändå få undervisning hemma. De lärare som tillhör riskgrupper är inte sjukanmälda utan jobbar hemifrån.

Vad har du för hälsning till dina kolleger i Finland?

– Se till att ni har tillräckligt med tid för att planera. Det lönar sig i längden, och det är viktigt att alla känner sig trygga – elever, föräldrar och personal. Jag sammankallade till en arbetsgrupp där vi tillsammans fundderade på upplägg. På det sättet är alla med från början och olika synpunkter väga in i helheten.

Westh pekar på alla pilar och två meters plankor som ligger på golvet. De ska hjälpa till att påminna om reglerna och pränta in avståndsbedömningar hos var och en. När vi vandrar över till skolgården ett kvarter från Forum råder också här en strikt indelning med avspärrningsband och röda trafikkoner.

Klubbledaren **Helene Bech** pekar på lappar som markerar var föräldrar ska hämta sina barn. Pilar pekar i vilken riktning de ska gå när de avlägsnar sig. Det kan behövas för alldeles i början dök polisen upp och hotade föräldrar med böter eftersom de var så många att förbudet mot folksamlingar kunde anses brytas.

Den typen av rigid regelprövning har rektor Westh inte mycket till övers för. Han föredrar smidigt samarbete mellan kommunen, skolmyndigheterna och det privata näringslivet.

– Det har hjälpt oss få pusslet att gå ihop. Beslut om tillstånd som det normalt tar åtta månader att få fick vi på tio timmar. Det är just så man måste agera i en extraordinär situation.

Han skickar också en hälsning till alla politiker och andra beslutsfattare:

– Det är viktigt att alla förstår att det är ett nödläge och inte en normal skolvardag vi återvänder till. Pressen på att uppnå pedagogiska mål får inte bli för hård utan läroplanen måste läggas åt sidan. Det allra viktigaste är att alla känner sig trygga och litar på att vi på skolan vet vad vi håller på med.

■ – Se möjligheterna, inte problemen, uppmanar rektorn Lars Westh med ansvar för en dansk innerstadsskola med 1 000 elever.

TEXT **LENA SKOGBERG**
lena.skogberg@ksfmedia.fi

FOTO **CHARLOTTE DE LA FUENTE**

FAKTA

Rektor Lars Wesths bästa råd

1 Samarbeta privat och offentligt: Privata lokaler står tomma – använd dem i samarbete med det offentliga. Då får man plats för alla nya grupper som uppstår när klasser halveras. Det krävs vilja och mod men skapar goda förutsättningar för de restriktioner som behövs i coronakrisen.

2 Gör lokala avtal: Staten eftersträvar lösningar som passar alla men det fungerar sällan i praktiken. Lokala lösningar behövs. Viktigt är att myndigheterna är flexibla så nödvändiga tillstånd fås snabbt.

3 Ta tid för planeringen: Det lönar sig att planera noggrant och tänka igenom saker. Det skapar trygghet för alla: barn, föräldrar, lärare och annan skolpersonal.

4 Förstå att det är ett nödläge: Särskilt politikerna behöver förstå att det inte är en normal vardag skoleleverna och lärarna återvänder till. Man ska inte ta för stora pedagogiska munsbitar eller pressa lärarna att följa läroplaner slaviskt. Viktigare är att skapa trygghet och god energi. Låt barnen skratta och leka!

5 Håll fast vid det som fungerar: När man har fått saker och ting på plats och ser att det fungerar gäller det att hålla fast vid regler och restriktioner. Det är lätt hänt att man slappnar av – men det är då disciplinen behövs.

NYHETER
Telefon: 09-1253 222
E-post: nyheter.hbl@ksfmedia.fi
Facebook: HBL - Hufvudstadsbladet
Twitter: @hblwebb
Instagram: @hufvudstadsbladet

Forskare: Kväv viruset så snabbt som möjligt

Ett stort antal finländska forskare och sakkunniga har skrivit under ett öppet brev till regeringen. Forskarna menar att det mest etiskt korrekta alternativet vore att kväva viruset så snabbt som möjligt.

En grupp på över 50 sakkunniga inom bland annat medicin och ekonomi har skrivit under ett öppet brev till **Sanna Marins** (SDP) regering där de föreslår ett annat sätt att gå vidare i coronakrisen. Ilta-Sanomat var först med att publicera brevet.

I brevet står det bland annat att det är möjligt att kväva viruset på fem veckor med tanke på hur läget ser ut just nu. Ur ett etiskt perspektiv vore det tillvägagångssättet rimligast, skriver forskarna.

– Vi forskare och läkare har under en längre tid diskuterat den rådande coronaviruspandemin på Twitter och hur Finland borde ta sig ur krisen, säger **Marjukka Myllärniemi,** lungläkare och professor vid Helsingfors universitet, till SPT.

Myllärniemi är en av huvudskribenterna. Hon säger att syftet med det öppna brevet är att vidga diskussionen kring åtgärderna som föreslagits. Enligt henne har Finland hittills lyckats överraskande bra med åtgärderna.

– Vi har så liten befolkning att det nu skulle vara läge att fortsätta bekämpa viruset så att man kan sätta tak på spridningen.

Myllärniemi säger att regeringen borde artikulera målet med åtgärderna tydligare. Hon tror ändå att forskarna till stor del delar samma linje som regeringen.

Forskargruppen vill till exempel inte att landet ska gå in för att försöka uppnå flockimmunitet.

– Vår sjukvård har inte kapacitet att ta hand om alla potentiella patienter om man låter viruset spridas fritt, säger Myllärniemi.

Myllärniemi påminner att viruset är något man aldrig tidigare sett och därför måste man ta alla alternativ i beaktande för att kunna bekämpa det.

Enligt Myllärniemi ska brevet också publiceras på svenska och engelska.

Bland brevets skribenter finns förutom Myllärniemi också **Antti Ripatti**, professor i ekonomi vid Helsingfors universitet, **Petri Lehenkari** överläkare och professor vid Uleåborgs universitet, **Tuuli Lappalainen**, biträdande professor och filosofiedoktor vid Colombia University och vid New York Genome Center samt **Pirta Hotulainen**, docent i cellbiologi och neurovetenskap.

SOFIE FOGDE/SPT